

Johannes Megapolensis Senior

De geschiedenis van Johannes Megapolensis Senior, ook wel Mecklenburg genaamd, begint in 1621, wanneer hij tot conrector wordt benoemd aan de Latijnse School te Alkmaar.

In dit zelfde jaar wordt hij als proponent¹ beroepen te Egmond aan Zee en van 1623 tot 1656 is hij predikant van Koedijk en St. Pancras.

Daarnaast heeft hij diverse keren als vervanger kerkdiensten geleid in gemeenten uit de omtrek.

Hij huwde in 1622 met Hillegont Jans, weduwe van Willem Steengen, ook wel Steenker genoemd. Uit dit huwelijk van Willem Steengen en Hillegont Jans kwamen vijf kinderen voort, te weten Machtelt, geboren in 1600, Jan, Dirck, Heijndrick en Dirckje Willems.

Op hoge leeftijd trouwde hij in 1652 nog met Maria Lourents.

In 1656 wordt melding gemaakt van zijn overlijden.

Alkmaar en Egmond aan Zee

Begin 1621 wordt Johannes Mecklenburg als vervanger van mr. Pieter Cranck benoemd tot conrector aan de Latijnse School te Alkmaar. Deze functie was van korte duur en hij wordt op zijn beurt in 1622 al weer vervangen door Hermannus Tinneken.¹

In augustus 1621 wordt hij, "Johannes Megapolensis, conrector te Alkmaar", als proponent beroepen te Egmond aan Zee.

Hij voldoet hier zeker goed, want als de kerken van Koedijk en St. Pancras in mei 1623 aan de Hervormde Classis van Alkmaar² verzoeken, de inmiddels predikant geworden Johannes Megapolensis in hun gemeente te beroepen, laten de Egmonders hem, "wenschende hem te mogen houden", node gaan.

Koedijk en St. Pancras

Van 1623 tot zijn dood in 1656 is hij dan predikant van Koedijk en St. Pancras.

Over het reilen en zeilen van deze kerken en hun predikant is uit deze tijd niet veel meer bekend.

Een aantekening uit het kerkboek d.d. 23 mei 1624 geeft aan, dat er problemen waren gerezen over giften aan armen, zowel de armen uit het dorp, als lopers en bedelaars.

Hiertoe werd de volgende richtlijn aangenomen:

-de diakenen zullen aan lopers en bedelaars, die gezond zijn, niet meer geven als eenmalig een grootgen³ en die ongesond zijn van lichaam of leden, ten hoogste twee stuivers

-als zij echter kunnen aantonen elders lid van de kerk te zijn, is dit ter beoordeling aan de predikant, de diaconie of de kerkenraad

---

¹ Proponent=aankomend predikant; theoloog, die kandidaat tot de heilige dienst is en die, na het afleggen van een kerkelijk examen, als predikant beroepbaar is verklaard.

² Classis=onderdeel van een provinciaal kerkbestuur, bestaande uit enige ringen (verenigingen van een aantal bijeen gelegen kerkelijke gemeenten of een grote gemeente)

³ Grootgen=een muntstuk, hier kennelijk een halve stuiver bedoeld

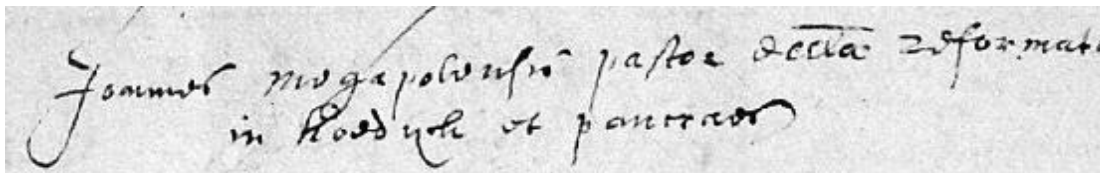
-de diakenen zullen echter niets geven aan de armen van het dorp, tenzij zij lidmaten of tenminste toehoorders van de kerk zijn. Dan zal na overleg met de kerkenraad worden beslist

In 1636 overlijdt de schout van Koedijk, Jan Fransz van Zurck. Kennelijk heeft hij niet zo goed geboerd, want de erfgenamen doen afstand van zijn nalatenschap en deze wordt dan in het openbaar geveild.

Deze veiling wordt gehouden ten huize van Jacob Cornelisz Geus, waard in herberg "De Witte Valck" te Koedijk.

Megapolensis Sr. koopt op deze veiling een huisje en erf, gelegen aan de Kerckelaen.

Baafje Dircks, de nagelaten weduwe van Jan Fransz van Zurck, zal haar leven lang, of zo lang het haar belieft, in het huisje mogen blijven wonen, tegen lasten en onderhoud en 10 gulden huur per jaar. Zij

A photograph of a handwritten signature in dark ink on a light-colored, slightly textured paper. The signature is written in a cursive, historical script. It reads: "Joannes Megapolensis pastor ecclesiae reformatae in Koedijk et Pancras". The ink is somewhat faded and the handwriting is fluid and personal.

Handtekening in 1637: Joannes Megapolensis, pastor ecclesiae reformatae in Koedijk et Pancras

of haar erfgenamen mogen het huisje te allen tijde terugkopen voor 200 gulden.ⁱⁱ

Als Dirck Lourisz en Trijn Aerians in 1637 huwelijkse voorwaarden opmaken, is Megapolensis samen met de schoolmeester van Koedijk, Geert Aeriansz getuige.ⁱⁱⁱ

Hij ondertekent met: "Johannis Megapolensis, pastor ecclesiae reformatae in Koedijk et Pancras".

Aan Wilhelmus Grasmeer, predikant te Grafdijk, de zoon van zijn stiefdochter Machtelt Willems, transporteert hij in 1648 een stukje rietland, genaamd de Gansencamp, groot omtrent 3 gars en gelegen in de Grebmeer onder Warmenhuizen. Dit onder voorwaarde, dat hij zijn leven lang de huur hiervan zal ontvangen.^{iv}

De gezondheid van Megapolensis wordt langzaam minder. In 1644 wordt er al gesproken over de zwakheid van de predikant, een van de redenen waarom de kerk van Koedijk wil scheiden van die van St. Pancras.

En in 1650 verzoekt hij de classis, hem, als gevolg van het verval van zijn krachten en zijn hoge ouderdom, hem als emeritus zijn pensioen te laten ontvangen en van de dienst van zijn gemeente te ontslaan.

Het verzoek wordt als "christelijk en behoorlijk" zijnde in behandeling genomen. (in 1651 is er met het verzoek echter nog niets gedaan)

Dan in 1655 verzoekt hij de classis of dominee Piscator af en toe zal mogen prediken in St. Pancras. Dit verzoek wordt ingewilligd en Piscator zal worden aangeschreven.

Op 5 januari 1656 wordt melding gemaakt van zijn overlijden.

Na zijn dood worden de kerken van Koedijk en St. Pancras gescheiden, in Koedijk volgt Ds. Nicolai Doemerus hem op en in St. Pancras Ds. Petrus Schagen.

De scheiding van de kerken van Koedijk en St. Pancras

De Hervormde gemeenten van Koedijk en Sint Pancras hadden dezelfde predikant. Megapolensis predikte dus om en om in de kerken van Koedijk en Sint Pancras. Niet zo eenvoudig, want de

verbinding tussen beide dorpen was niet zo goed. Om van het ene dorp naar het andere te komen moest je te voet door de polder, met een schuit of over de weg via Huiswaard en het Zuideinde van Sint Pancras. Te voet door de polder (over land, kaden en sloten) was het meest gebruikelijk. De nieuwe dominee wordt al direct met dit probleem geconfronteerd. In 1624 meldt hij al in het kerkboek van Koedijk, dat er problemen zijn met de kerkenraad van St. Pancras over de plaats en de tijd van de preek op pinkstermaandag.

Deze problemen tussen de kerken van Koedijk en St. Pancras blijven Megapolensis zijn hele leven achtervolgen. Vlak na zijn dood in 1656 vindt dan een scheiding plaats.

Hieronder een klein chronologisch overzicht:

1634 - Een ouderling van Koedijk stelt de Vergadering van de Hervormde Classis Alkmaar uit naam van de kerk van Koedijk voor te scheiden van St. Pancras. Megapolensis zou in Koedijk moeten blijven

De kerk van Koedijk

en dan meer tijd hebben voor de gemeente Koedijk. St. Pancras zou kunnen samengaan met Oudorp, Oterleek of de Waard.

1641 – Er zijn problemen ontstaan over het houden van het Heilig Avondmaal in Koedijk en Sint Pancras. De dominee kan niet op twee plaatsen tegelijk zijn. De gemoederen lopen nogal wat op bij de leden van de kerkenraden en zij worden door de vergadering van de Classis vermaand verder in onderlinge liefde en vrede op de oude voet verder te gaan.

1643 – De broeders van Koedijk verzoeken nogmaals aan de vergadering van de classis om

ontslagen te worden van Pancras teneinde de predikant voor zich alleen te hebben. Die van Pancras geven te kennen niet te willen scheiden van Koedijk, voordat zij op een andere wijze zijn verzorgd. Dominee Megapolensis klaagt verder nog, dat “die van Panraes” hem hoe langer hoe meer beschuldigen van “valsche leer”, waarop de vergadering besluit die van Pancras ernstig maar beleefd te zullen verzoeken zich van zulke belastingen verder te onthouden en “leven met haer predikant in vrede, houdende met hem het Heilig Avondmael ende alle plichten den liefde betrachtende gelijk het betaemt”

1644 – Koedijk verzoekt een en ander nogmaals en wel op de volgende gronden:

- 1-het groot getal der toehorende leden, normaal 500 á 600 personen
- 2-hebbende op zondag twee preken
- 3-omdat zij het grootste gedeelte van het traktement van de predikant betalen
- 4-omdat de twee plaatsen zo ver van elkaar verwijderd liggen
- 5-de zwakheid van hun predikant
- 6-de problemen tussen hen en Pancras

Pancras wendt hierop aan, geen middelen te hebben om een predikant te kunnen onderhouden.

Koedijk , hierom gevraagd, heeft eventueel wel geld over voor subsidie van een proponent.

1645 – Koedijk heeft wel “duisent daelders” over tot subsidie van een proponent voor die van Pancras. Pancras is hier tevreden mee, zodat de classis haar kan helpen en van een proponent voorzien.

1645 – Pancras komt terug op de afspraak, omdat een proponent niet volledig bevoegd is en vraagt of een eventuele proponent niet afwisselend met dominee Megapolensis in Koedijk en Pancras kan preken. Zij kunnen dan toch van de sacramenten worden bediend door Megapolensis.

Koedijk blijft echter bij de vorige afspraak en is zelfs bereid meer geld te betalen tot subsidie.

1647 – Dominee Megapolensis verzoekt de classis dominee Piscator te examineren en aan de gemeente Koedijk ter bediening toe te voegen. Dit gebeurt.

1650 – Megapolensis verzoekt de classis i.v.m. zijn “hoogen ouderdom” hem als emeritus een traktement toe te kennen en van zijn dienst te worden ontslagen. Dit verzoek wordt in behandeling genomen.

1651 – Pancras vraagt de classis hulp, omdat door de zwakheid van dominee Megapolensis, er te weinig preken worden gehouden in hun kerk.

1653 – Megapolensis kan door zijn zwakheid en hoge ouderdom de dienst van de kerk in Pancras niet naar behoren waarnemen en verzoekt daarom de classis voor Pancras een proponent te willen aanstellen. Dominee Piscator , proponent te Koedijk, zal de diensten waarnemen.

1656 – Dominee Johannes Megapolensis is overleden. Er worden lijsten van vervangers, voor de te houden kerkdiensten, vastgesteld.

1656 – Koedijk verzoekt opnieuw van Pancras te worden gesepareerd.

1656 – De complete kerkenraden van Koedijk en Pancras verzoeken of hun toekomstige predikant in voor- en namiddag bij toerbeurt te Koedijk en St. Pancras zal kunnen preken.

1656 – Pancras vindt dat Koedijk al genoeg van St. Pancras verwijderd is en is daarom zelf op zoek gegaan naar een nieuwe predikant voor haar kerk. Hun keuze is gevallen op dominee Petrus Schagen. De classis vindt dit een onwettige procedure, de dorpen zijn immers nog niet gescheiden.

1656 – Pancras verzoekt nu zelf van Koedijk te worden gescheiden en zelf een predikant te mogen beroepen. Ook staan zij borg voor bouw en onderhoud van een woning voor de predikant. Zij geven de voorkeur aan Petrus Schagen als proponent.

Koedijk is bereid de helft van de kosten van de separatie te betalen.

1657 – Door de classis is dominee Doemerum voorgesteld aan Koedijk en St. Pancras. Die van Pancras hebben geweigerd op de persoon van Doemerum te stemmen, waarop die van Koedijk alleen hebben gestemd en hem eendrachtelijk hebben beroepen. De volgende zondag zal hij in de dienst worden bevestigd.

1658 – De lang gewenste separatie van Koedijk en St. Pancras is goedgekeurd.

Dominee Petrus Schagen wordt beroepen te St. Pancras.

En hiermee was de scheiding een feit.

De Nederlandse koloniën

Dominee Megapolensis Sr. heeft vanuit Koedijk zijn steentje bijgedragen aan de ontwikkeling van de kerk in de Nederlandse koloniën.

In 1638 wendt Pieter Janz. Basius van Coedijck zich tot de Hervormde classis van Alkmaar met het verzoek hem te helpen bij zijn streven om als predikant naar Oost-Indië te worden uitgezonden. Pieter wordt gehoord en geëxamineerd en de classis van Amsterdam, die over uitzending naar Oost-

Indië gaat, wordt aangeschreven.

Of Pieter bij dominee Megapolensis in de leer is geweest, wordt niet vermeld, maar hij zal ongetwijfeld contact met hem hebben gehad.

Johannes Cornelisz Backer, die oorspronkelijk uit Barsingerhorn kwam, had zich in het jaar 1640 bij de classis van Amsterdam door ds. Megapolensis, predikant te Koedijk, laten aandienen als

De kerk van St. Pancras

gegadigde voor het ziekentroosterschap⁴ in Oost-Indië. Hij had echter niet gestudeerd en was daarbij onbekwaam "in het singen, hebbende daerin een natuerlick gebreck", waarom hij toen door deze classis werd afgewezen. Een jaar later wendde hij zich tot de classis van Alkmaar met hetzelfde verzoek om in aanmerking te komen voor het ziekentroosterschap. Hij had zich bij ds. Megapolensis al twee jaar in de christelijke leer geoefend. Na een proefpreek vond de classis "dat hij wel eenighe goede beginselen hadde, maer dat alles noch rauw was. Hij moest met studeren nog enige tijd voortgaan". Na nog een keer te zijn

afgewezen, werd hij op 08-10-1641 aan de bewindhebbers van de West-Indische Compagnie ter aanstelling op Curaçao voorgedragen. Door bepaalde problemen werd hij pas in 1643 naar Curaçao uitgezonden. Hij bleef daar tot 1647. Daarna werd hij predikant in Nieuw-Amsterdam, als opvolger van ds. Bogardus. Het beviel hem hier niet en hij verzocht meerdere keren om ontslag. In 1649 kon hij naar Nederland terugkeren en werd toen opgevolgd door ds. Johannes Megapolensis Jr.

Johannes Cornelisz Backer deelde in 1641 op zijn beurt Kiliaen van Rensselaer, die een geschikte predikant voor zijn kolonie Rensselaerswijck zocht, mede, dat twee predikanten uit de dorpen Schoorl (ds. Megapolensis Jr.) en Koedijk (ds. Megapolensis Sr.) wel bereid zouden zijn op goede condities naar Oost- of West-Indië te vertrekken.

Johannes Megapolensis Jr. uit Schoorl is hier uiteindelijk op ingegaan en naar Rensselaerswijck in Nieuw-Nederland vertrokken.

Problemen met de Classis

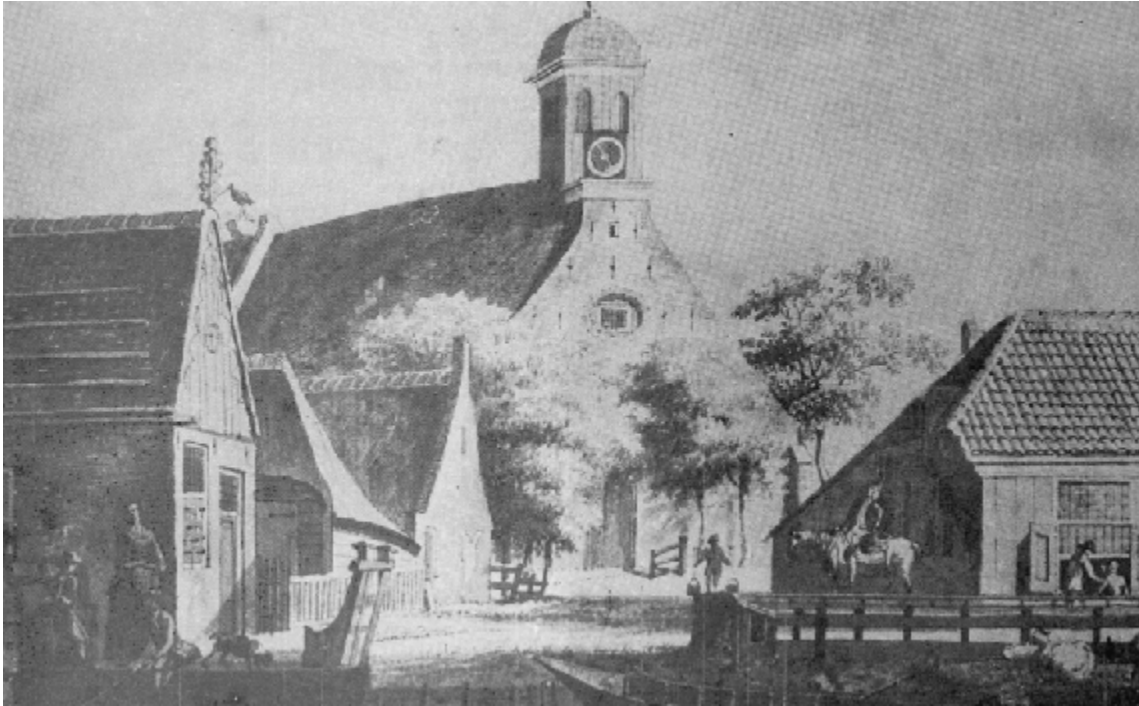
Zoals al eerder vermeld, was Johannes Megapolensis Sr. getrouwd met Hillegont Jans, die bij hun huwelijk al kinderen had uit een eerder huwelijk, waaronder Machtelt Willems. Deze Machtelt had uit haar eerste huwelijk een zoon, Wilhelmus Grasmeer. Met haar tweede man, Johannes Megapolensis Junior, neef van de Johannes Megapolensis Senior te Koedijk, vertrok zij in 1642 naar

---

⁴ Ziekentroosters waren in tegenstelling tot predikanten, niet academisch geschoold. Ze mochten als voorganger uit de Bijbel en uit andere stichtelijke boeken voorlezen, maar niet preken of sacramenten toedienen. Soms mochten zij, na uitdrukkelijke machtiging van de classis wel de doop bedienen. Meestal hadden zij ook nog een ander beroep zoals onderwijzer e.d

de kolonie Rensselaerswijck in Nieuw-Nederland. Bij deze emigratie gingen alle kinderen mee, behalve deze zoon, Wilhelmus Grasmeer. Deze bleef in Nederland en werd in 1643 door de Hervormde gemeente van Grafdijk beroepen vanuit Egmond aan Zee. Vanaf 1 november 1643 is hij dan predikant van de pas opgerichte kerkgemeente West-Grafdijk.

In 1649 wordt hij door de classis ernstig gecensureerd en bestraft, vanwege "verscheiden quade geruchten" betreffende donkenschap en andere fouten, maar vooral omdat hij gescheiden leeft van

De kerk van Koedijk met de Kerkelaan

zijn huisvrouw en niet van plan is om met haar tot verzoening te komen.

De kerkenraad van de Westerbuurt is het hier helemaal niet mee eens en verzoekt tevergeefs vernietiging van deze beslissing.

Uiteindelijk verlaat hij in februari 1650, na een afscheidspredicatie, zelf zijn kerk in West-Grafdijk en vestigt zich in Koedijk. Hij verschijnt, ondanks diverse verzoeken, niet voor de classis om zich hiervoor te verantwoorden.

Op 26 april 1650 wordt zijn de echtgenoot van zijn grootmoeder, Johannes Megapolensis Sr. ter verantwoording geroepen voor de classis van Alkmaar. Hij had, ondanks het verbod van de classis, Grasmeer laten prediken in St. Pancras. De dominee zegt niet geweten te hebben dat dit hem zo kwalijk genomen zou worden en biedt zijn excuses aan. Hij wordt vermaand in de toekomst voorzichtiger te zijn, en hiermee is de zaak afgedaan.

Maar er is inmiddels een ander probleem ontstaan. Machtelt Willems, moeder van Wilhelmus Grasmeer is over uit Nieuw-Nederland, waar zij woont met haar man Johannes Megapolensis Jr. De classis van Alkmaar heeft namelijk op 23-2-1650 vernomen, dat Machtelt Willems "een fameus leugenachtig libel⁵ ende attestatie⁶ heeft laten uitgaen tot nadeel deses classis". Er is door de edele heer officier al navraag gedaan bij alle boekbinders van Alkmaar om te voorkomen dat het

---

⁵ Libel=geschrift, lasterschrift, pamflet

⁶ Attestatie=verklaring

uitgegeven zal worden. Wanneer het pamflet wordt uitgegeven en degenen die daar aan meewerken, lidmaten der kerk zijn, zal de classis hen naar behoren straffen.

(Dit pamflet verscheen dus in de periode dat de kwestie tussen haar zoon, Wilhelmus Grasmeer en de classis op een hoogtepunt was gekomen)

Op dezelfde dag, waarop hij werd vermaand door de classis voor het laten prediken van Grasmeer in St. Pancras, wordt Megapolensis Senior, predikant van Koedijk nog toegevoegd, dat het hem kwalijk wordt genomen dat zijn huisvrouw Hillegont Jans aan enige aanzienlijke personen te Alkmaar het schandelijke libel van haar dochter Machtelt Willems heeft overhandigd.

Op 27-9-1650 besluit de classis Hillegont Jans te Koedijk, te suspenderen⁷ van het gebruik des heiligen avondmaals, totdat zij verantwoording heeft afgelegd tegenover de classis betreffende de schandelijke beledigingen, laster en leugens tegenover hen. Ds. Megapolensis zal worden vermaand

De kerk van St. Pancras in ca. 1650

zijn huisvrouw de eerstvolgende tijd stil te houden.

Hillegont Jans verschijnt niet op verzoek voor de classis op 25-10-1650. Wel schrijft de kerkenraad van Koedijk en St. Pancras dat zij de beslissing tot suspenderen van de vrouw van de predikant hebben gelezen en dit als advies in beraad hebben genomen. Ze hadden "sulcks van haer gemoet niet kunnen verkrijgen en wilden vrede in haer kerck houden". De classis waarschuwt de kerkenraad voor haar ongehoorzaamheid en hiermee is de zaak wat betreft de kerkenraad afgedaan.

Voor Hillegont Jans is de zaak echter nog niet afgedaan. Zij wordt voor de derde keer uitgenodigd voor de vergadering van de classis te verschijnen om haar gedrag te verantwoorden. Zij reageert schriftelijk en verklaart spijt te hebben van haar gedrag en vraagt om intrekking van de straf. De classis neemt hier genoeg mee en "vergeeft haar alles in der liefde".

Wilhelmus Grasmeer is intussen met zijn moeder Machtelt Willems naar Nieuw-Nederland vertrokken.

Zijn stiefvader, Johannes Megapolensis Junior is daar predikant en is op dat moment net van Rensselaerswijck vertrokken naar Nieuw-Amsterdam.

Ook Wilhelmus wordt predikant in Nieuw-Nederland en volgt zijn stiefvader op in Rensselaerswijck (1650-1651).

Na veel heen en weer geschrijf, wordt hij ook hier op verzoek van de classis van Alkmaar uit zijn ambt gezet. Teruggekomen in Nederland, biedt hij voor deze classis zijn excuses aan en verzoent zich met zijn vrouw. Hierna wordt hij in ere hersteld en is hij predikant te Ursem van 1653 tot zijn dood in 1678.

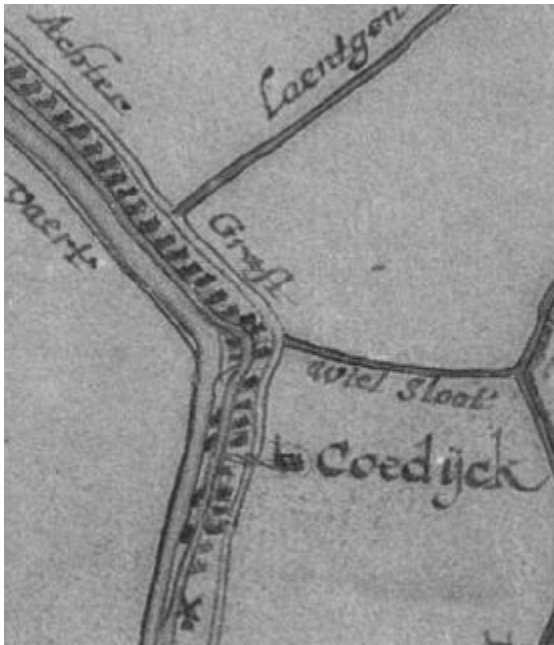
---

⁷ Suspenderen=schorsen, uitsluiten van

Zijn huwelijken

Johannes Megapolensis is ca.1622 getrouwd met Hillegont Jans, weduwe van Willem Steengen of Steenker, die uit dit eerste huwelijk al twee dochters had, te weten Machtelt en Dirckje Willems.

Op 19 april 1622 wordt een testament opgemaakt tussen de eerbare Johannes Megapolensis, conrector te Alkmaar en de eerbare Hillecken Jans, zijn huisvrouw^v.

Kaart van Koedijk uit 1651 met de omgeving van de kerk

-Bij zijn overlijden, zonder nagelaten kind of kinderen, wijst hij als erfgenamen aan zijn stiefdochter, Machtelt Willems, voor 2/3 deel en zijn naaste vrienden voor 1/3 deel

-Ingeval hij zijn vrouw Hillegont Jans overleeft, daarna opnieuw huwt en kinderen uit dit huwelijk worden geboren, krijgt de genoemde Machtelt Willems een kindsdeel en deelt zij dus mee met het andere kind of kinderen uit het nieuwe huwelijk

-Bij overlijden van Hilleken Jans zal haar dochter Machtelt Willems, al haar goederen erven, die zij tijdens het huwelijk met Johannes Megapolensis heeft verworven of zal verwerven, al haar andere goederen, uitgezonderd haar kleren, laat zij na aan Jan, Dirck, Heijndrick en Dirckje Willems, haar vier andere kinderen.

Kennelijk laten zij uit hun huwelijk geen kinderen na, want bij hun overlijden wordt hierover niet gesproken.

Johannes Megapolensis Senior, weduwnaar geworden, trouwde nog op hoge leeftijd met Maria Lourents en in september 1652, wordt door hem een nieuw testament opgemaakt^{vi}.

-Hierbij trekt hij eerdere testamenten in

-Wil hij niet, dat van het testament van wijlen zijn huisvrouw Hillegont Jans, opgemaakt op 1 mei 1647, ook maar iets wordt afgedaan

-Benoemt hij als enige erfgename zijn tegenwoordige huisvrouw, Maria Lourents, in alle roerende goederen, geld, goud, zilver, linnen, wollen, aandelen, kredieten, boeken, tin, koper, huisraad en meubelen

In 1655 wordt hij nog genoemd als man en voogd over Marijtgén Lourents bij de verdeling van de nalatenschap van Louris Pietersz, in zijn leven rentmeester van de kerkelijke goederen te Koedijk en vader van zijn vrouw.^{vii}

Maria Lourents, zijn nagelaten huisvrouw, ontvangt als weduwe van een predikant een traktement⁸ van de kerk.

Zij klaagt meerdere keren bij de classis, dat Wilhelmus Grasmeer, kleinzoon van de eerste echtgenote en mede erfgenaam van wijlen haar man, een deel van het haar toegekende traktement opeist. Hij

⁸ Traktement=pensioen

dreigt haar voor de Ed. Grootmogende Heren van Holland te dagen. De classis verwijst haar daarom naar de rechtsgeleerde, de Heer van Teilingen, die haar hiermee verder zal kunnen helpen.

In 1663 is er nog steeds sprake van een geschil m.b.t. de nalatenschap. Dan is er een zaak voor de schepenen van Koedijk betreffende een getuigenis tussen de diakenen van Koedijk voor Cornelis Bouwens, secretaris aldaar en Wilhelmus Grasmeer, predikant te Ursem en erfgenaam van Johannes Megapolensis, in zijn leven predikant te Koedijk^{viii}

De stiefkinderen

Machtelt Willems, uit het eerste huwelijk van Hillegont Jans, was gehuwd met ene Grasmeer en heeft uit dit huwelijk een zoon te weten, Wilhelmus Grasmeer. Als zij weduwe is hertrouwt zij met Johannes Megapolensis Junior, een neef van haar stiefvader.

Uit dit huwelijk komen verschillende kinderen voort, Hillegont in 1628 geboren te St. Pancras, Dirck, geboren in 1630, Johannes, geboren in 1632, Samuel, geboren in 1634 te Wieringerwaard en Anneken, geboren na 1642 in Nieuw-Nederland.

Deze Johannes Megapolensis Junior studeerde bij de Jezuiten in Keulen. Op zijn 23^e jaar verliet hij de katholieke kerk en werd protestant. Kort daarna is hij kennelijk naar zijn oom in Koedijk gegaan, want in 1626 is hij schoolmeester/organist te Sint Pancras.

Daarna is Johannes Jr. schoolmeester in het Slick (Wieringerwaard) en in 1633 wordt hij de eerste predikant van de Wieringerwaard.

Van 1638 tot 1642 is hij predikant van Schoorl en Bergen.

Van hier vertrekt hij met zijn familie naar Nieuw-Nederland (Amerika) waar hij van 1642 tot 1648 predikant is te Rensselaerswijck en van 1648 tot zijn dood in 1670 te Nieuw-Amsterdam.

Een afschrift van zijn eerste preek, gehouden in Nieuw-Nederland stuurt hij aan zijn oom en schoonvader in Koedijk.

Johannes is een belangrijk persoon geweest bij het ontstaan van "the Dutch Reformed Church" in Amerika. Hij was een goed ontwikkeld persoon en sprak naast Nederlands verschillende talen: Duits, Engels, Latijn en Grieks.

Zijn andere stiefdochter, Dirckje Willems, huwde eerst met Pieter Adriaansz en later in 1644 met Jan Maartensz Pelser.

Haar dochters uit het eerste huwelijk waren Hiletje en Antje Pieters.

Jan Maartensz Pelser werd in 1646 eigenaar van een lijnbaan⁹ met erf aan de Zuidzijde van Alkmaar benoorden de stadswal en van een huis en erf aan de Noordzijde van de Langestraat aldaar^x.

Johannes Megapolensis Sr. heeft ook borg gestaan voor zijn schoonzoon Jan Maartens Pelser. In 1656 werd op deze borgstelling aanspraak werd gemaakt^x.

In augustus 1656 werd een testament opgemaakt voor notaris Jacob de Haes te Alkmaar tussen Jan Maartens Pelser en Dirckje Willems, man en vrouw.

-Bij het eerst overlijden van Dirckje Willems, ontvangen haar twee voordochters eerst de som van 600 gulden met haar lijfgoed van linnen en wollen klederen en daarboven ontvangt Antje Pieters, haar jongste dochter, mede enkele van haar juwelen (met uitzondering van de groene ring) en haar man Jan Maartensz ontvangt 600 gulden voor de opvoeding van haar jongste dochter tot haar meerderjarigheid of huwelijk

-Bij het eerst overlijden van Jan Maartensz zal zijn jongste zuster Trijntje Maertens, die in Wesel

---

⁹ Langwerpig, al dan niet overdekt terrein, met daarop aanwezige werktuigen enz., bestemd voor het vervaardigen van touw

woont, als zij dan naar Alkmaar zou willen komen, de som van 30 gulden ontvangen voor haar reis naar Alkmaar

-Voor de rest erft de langst levende

ⁱ Gedenkboek 50-jarig bestaan Murmellius-gymnasium door Alewijn Visser , 1954

ⁱⁱ ORA Koedijk, Inv. 6218, Fol. 263v

ⁱⁱⁱ ONA Noord-Scharwoude, Inv. 4067, Fol. 15

^{iv} ONA Alkmaar , Inv. 136, Fol. 333

^v ONA Alkmaar , Inv. 77 Fol. 38

^{vi} ONA Alkmaar , Inv. 182, Fol. 558

^{vii} ORA Koedijk, Inv. 6219, Fol. 341

^{viii} ORA Koedijk, Inv. 6217, d.d. 04-10-1663

^{ix} ORA Alkmaar , Inv. 153, Fol. 115-116, No. 10-11

^x ORA Koedijk, Inv. 6217, d.d. 09-03-1656